

Rychnovská zastavení

2019

s Josefem Vašákem

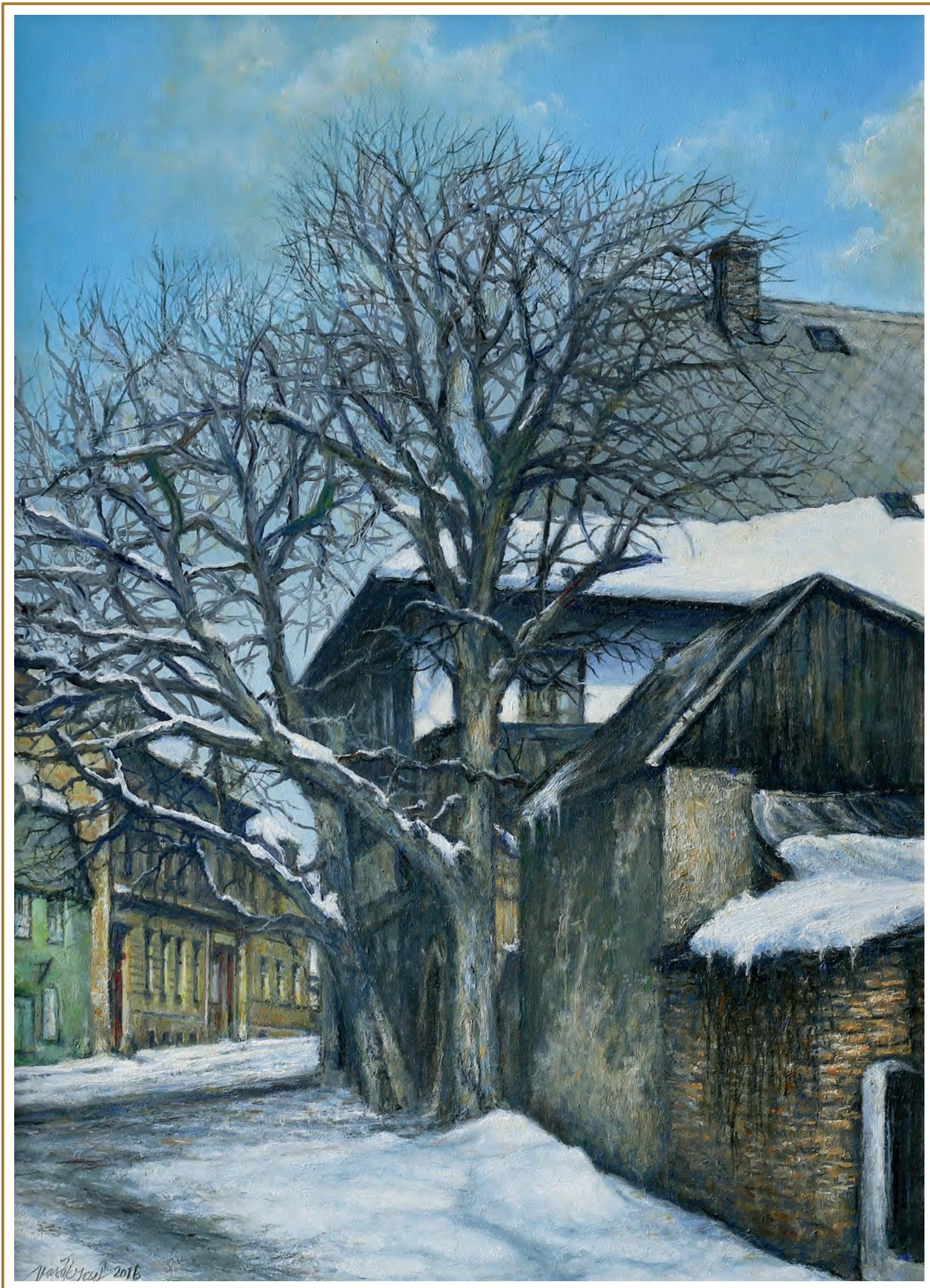
a průvodci Tomášem Kouřilem a Antonínem Svobodou

Vila na Studánce v původní podobě na konci 20. století

Lesů město nabylo z menší části koupí nebo směnou od sousedů, z větší části darem od vrchnosti, které byly kusy lesa připadly, když za války mnozí občané rychnovští odešli do ciziny. K opatrování lesů byli ustanoveni čtyři hajní, také nájemce lázní v Hruškově Studánce vykonával magistrátu příslušnu věrnosti jako strážce lesa. Hajní přisahali, že budou obecného dobrého vyhledávati, že nic bez vůle vzácného magistrátu neprodají, že škody dělati v lesích nedopustí, nýbrž že je mocně budou opatrovati. Ale roku 1749 nebyli své přísahy pamětlivi a v lese seznána byla veliká škoda, za to byli všichni čtyři propuštěni a na několik dní posazeni do vězení.

Leden 2019

Pohled do Havlíčkovy ulice na přelomu 19. a 20. století

Roku 1893 se Rychnov místní drahou domohl snadnějšího spojení s Prahou a jinými městy, vystavěny byly nedaleko nádraží dvě tkalcovny a někdejší mlýn Pilařovský proměněn rovněž v mechanickou tkalcovnu. Později v Havlíčkově ulici zařízena pletárna trikotového zboží. Dále k velkým průmyslovým závodům naleží kruhová cihelna na Trávníku a továrna zámečnická na Drahách. Nesluší zde pominout též výrobu harmonií a pneumatických varhan, plechových kamen, zboží cementového, dvou dílen sochařských a kamenických a výroby vody sodové.

Dům Hrušovských na Láni

Správa městská v dřevěném městě měla mnoho povinností, ale největší tíhou na ní doléhal strach z ohně. Oheň byl dřevěných měst nepřítelem hrozným a škůdcem nemilosrdným, proto magistrát věnoval veliké úsilí na to, aby tomuto nevítanému hosti zamezil do města vstup. Na odvrácení tohoto nebezpečenství bylo sousedstvo organizováno. Město bylo rozděleno v deset částí. Každý desátek měl svého pořadatele a ochránce, pána a sluhu v osobě desátníka. Sousedé volili si desátníky každého roku o svatojirském shromáždění celé obce. Tu též byli voleni dva setníci, jeden byl vrchním pořadatelem a velitelem v prvních pěti, druhý v ostatních desátcích, ke konci 18. století říkali jim hejtmani.

Březen 2019

pondělí	úterý	středa	čtvrtok	pátek	sobota	neděle	pondělí	úterý	středa	čtvrtok	pátek	sobota	neděle
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
				Bedřich	Anežka	Kamil	Stela	Kazimír	Miroslav	Tomáš	Gabriela	Františka	Viktorie
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Anděla	Řehoř	Růžena	Rút	Ida	Elena	Vlastimil	Eduard	Josef	Svetlana	Radek	Leona	Ivona	Gabriel
Matylda			Matylda		Herbert								
25	26	27	28	29	30	31							
Marián	Emanuel	Dita	Soňa	Tatána	Arnošt	Kvido							

Pohled na piaristickou kolej od takzvaného zeleného kříže

Veliké důležitosti jak pro Rychnov tak pro širé okolí bylo rychnovské gymnasium. Již tenkráte kdy bylo u nás málo středních škol, pomáhalo pozvědati vzdělání a vysíalo hojné rozsévače po českém severovýchodě. Založením latinských škol trvalou pamět vděčného potomstva pojistil si Norbert hrabě z Kolowrat. Smluviv se s rektorem koleje v Litomyšli a provinciálem řádu pobožných škol, jakož i s biskupem královéhradeckým zřídil v Rychnově klášter pro třináct piaristů jimž bylo vyučování svěřeno. Dne 29. března 1714 byla podepsána zakládací listina. Kolej byla dostavěna roku 1724 a v sobotu před Květnou nedělí piaristům slavnostně odevzdána.

Duben 2019

Rychnovský pivovar obnovený a provozovaný jeho majitelem JUDr. Janem Mikšem

Pivovar u starého zámku byl důležitým podnikem vrchnostenským už v 17. století. Vrchnost se starala, aby poddaní pili pivo toliko z jejího pivovaru. V letech 1738 až 1740 při výměru daně počítáno, že se ve zdejším pivovaře průměrně uvaří za rok 825 sudů piva. V Rychnově bylo ve většině hostinců odebíráno pivo domácí. Velká nespokojenost, když roku 1750 bylo vrchnostenské pivo zdraženo. Spor o nucený odběr piva byl skončen teprve roku 1806 rozhodnutím zemského gubernia, jímž přiznáno právo odebírat pivo, kde chtejí. Sládkům vedlo se zde dobře a bývali zámožní. U pivovaru v kopci byla vrchnostenská bečvárna.

Květen 2019

Pohled na Kolowratský zámek s obnovenou terasou zámecké jízdárny

Dědicem panství rychnovského byl František Karel Libštejnský z Kolowrat. Byl kavalírem milovným nádhery a slávy, což odpovídalo vysokým úřadům, jež zastával. Dosavadní jeho sídlo v Rychnově, zvané Trčkův nový zámek (nyní zámek starý) mu nepostačoval a proto jal se roku 1676 stavěti nový zámek do čtverhranu s třemi velikými dvory. Rozlehlá stavba ve slohu vlašském o jednom poschodí dokončena byla teprve roku 1690. Byla z nejkrásnějších sídel panských v Čechách. Síně zámku bohatě ozdobeny byly rodinnými památkami a skvostnou sbírkou obrazů od slavných mistrů.

Červen 2019

Nové letovisko Studánka zbudované v prvním desetiletí 21. století

Ve Včelném po silnici 3,5 km, po lesní stezce 3,3 km vzdáleno jest letní sídliště Studánka. Obecní lázně byly zde v první polovici 18. století, ne-li již ve století 17. Po kožešníku Václavu Bydžovském stal se zde „lázňovským“ neboli „hospodářem nad lázněmi“ roku 1748 Václav Kapoun, jenž platil obci ročního nájmu 25 zlatých rýnských šajnů. Zároveň byl ustanoven hospodářem nad obecními lesy a svěřen mu přísný dozor na oba hajné, s nimiž pospolu přisahal věrnost a pospolu od pana primátora byl napomenut. Roku 1755 byl nájemcem Studánky Antonín Kramer. Tenkráte lázně sluly Hruškova Studánka, patrně po některém dlouholetém nájemci nebo držiteli.

Červenec 2019

Staré náměstí - od samého počátku centrum města

Náměstí budováno bylo pomalu, protože poloha pro ně byla nerovná a obtížná. Náměstí, jak ve většině tehdejších měst bylo plno hrbolů a po dešti samá kalužina. Spravovalo se opukou a lesním kamenem. Podání byly vhod řemeslníkům a obchodníkům. O týdenních trzích proměnili je v krámy, do nichž vynášeli zboží ze svých komor, někteří je tu vykládali na stolicích a lavicích, jiní je rozvěšovali po stěnách a sloupech. O výročních trzích podsíně nestačily, jež to přicházeli se zbožím živnostníci i ze vzdálenějšího okolí. Při horní straně náměstí usadili se krupaři mající v pytlích hráč, mouku a krupici, a mydláři, kteří na stolech nastavěli hranice řezaného mýdla a pyramidy lojových svíček.

Srpen 2019

Druhý z kamenných mostů přes řeku Kněžnou

Cest, lávek a mostů bylo mnoho, ale péče o ně málo. Cesty byly vesměs špatné. Páni obecní starší v této věci byli příliš šetrní a nedbalí ani přísného napomínání vrchnostenského. Roku 1750 chtěl hrabě dáti aspoň některé opraviti a žádal na obci za to 200 zlatých, ale sousedstvo se tomu velice vzepřelo dovozujíc, že u jiných měst jsou prý cesty ještě horší. Teprve koncem 18. století důležitější cesty byly opraveny, ale ve vedlejších ulicích zůstala chůze a jízda dále krkolomná. S mosty nebylo jinak.

Září 2019

pondělí	úterý	středa	čtvrtok	pátek	sobota	neděle	pondělí	úterý	středa	čtvrtok	pátek	sobota	neděle
						1 Linda Samuel	2 Adéla	3 Bronislav	4 Jindříška Rozálie	5 Boris	6 Boleslav	7 Regina	8 Mariana
9 Daniela	10 Irma	11 Denis Denisa	12 Marie	13 Lubor	14 Radka	15 Jolana	16 Ludmila	17 Naděžda	18 Kryštof	19 Zita	20 Oleg	21 Matouš	22 Darina
23 Berta	24 Jaromír	25 Zlata	26 Andrea	27 Jonáš	28 Václav St. svátek	29 Michal	30 Jeroným						

Silueta Rychnova Kolowratský zámek v podzimních barvách

Za války třicetileté dostal se Rychnov pánům z Kolowrat. Rod tento měl v modrém štítě orlici z polovice stříbrnou, z polovice červenou, jež má na hrdle zlatou korunku. Kolébkou rodiny z Kolowrat byla tvrz Kolovraty v hejtmanství žižkovském. Starožitný tento panský rod rozdělil se v několik větví. Od Jana (zemřel 1616), jenž jsa dvořanem arciknížete Ferdinanda zdržoval se v Tyrolích a tam se poněmčil, pocházeli Libštejnští z Kolowrat. Jméno vzali od hradu Libštejnu v Plzeňsku. Heslem jejich bylo: „Věrně a stále!“. Syn jeho Albrecht (narozen 1583), JMC rada a německý místokancléř, měl za manželku Sabinu Viktorii z Volkenštejna (zemřela 1684). Jemu náležely statky v Čestíně Kostele a v Přítocích u Kutné Hory. Prodav je roku 1631 jezuitům v Kutné Hoře, koupil roku 1640 panství rychnovské. Jsa též pánum Borohrádku a Zámrsku přikoupil k Rychnovu Jedlinu, Slemeno a Mlýn od Francliny Grambové. Zemřel 12. srpna 1648.

Říjen 2019

Zámecký chrám Nejsvětější Trojice obohacený o barokní průčelí Janem Blažejem Santinim Aichlem v roce 1713

Zámecký chrám Nejsvětější Trojice obohacený o barokní průčelí Janem Blažejem Santinim Aichlem v roce 1713

Za farou a školou tehdejší majitel panství Kryštof Betengel dal Českým bratřím postaviti kostel blahoslavené svaté Trojice. K tomu cíli koupil pole za 16 kop od Anny nožířky a ve čtvrtek po sv. Duchu (2. června) roku 1594 položil k nové stavbě základní kámen. Roku 1602 byl kostel dostavěn a okolo svátku sv. Trojice posvěcen. Původní kostel neměl průčelí barokního, byl všecek stavěn slohem gotickým v čele stála štíhlá hrotitá věž, vedle portálu týčila se obrovská socha sv. Kryštofa, kryjící hrob Betenglů z Neyenperka. Postranní portál byl mezi prvním a druhým opěrným pilířem a panská oratoř přístupna byla točitým schodištěm.

Listopad 2019

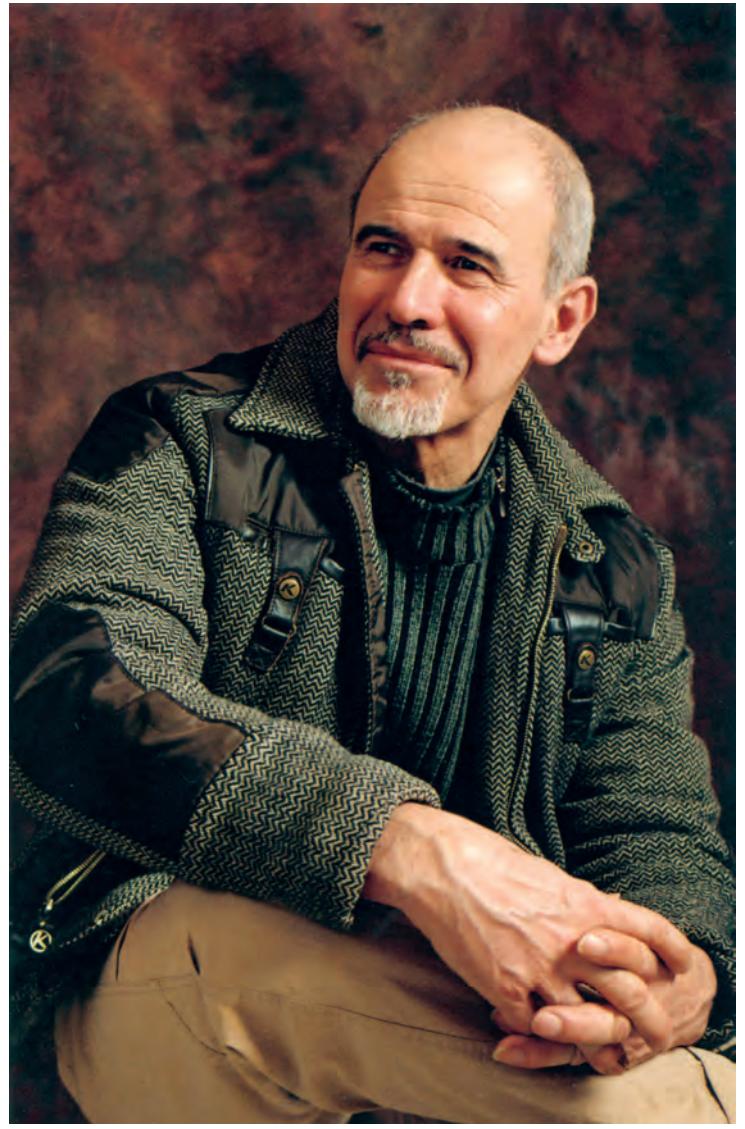

**Dům čp. 212 v bývalé Častolovské
dnes Soukenické ulici s postavou
etnografa a kronikáře
Josefa Korejze-Blatinského**

Ze všech řemesel v Rychnově nejčetnější bylo soukenictví. Počátky suknářství rychnovského kladou se do doby Otakarovy. Již před dobou Karla IV. bylo zde soukeníků tolik, že měli svůj pořádek, a tento nejstarší řád jim tehdejší vrchnost roku 1378 potvrdila. Náleží k nejstarším listinám česky psaným, any dřívější listiny psány byly latinsky. Starší ti mistři byli odpovědní obecné radě, která přijímalala mistry i učně. Na špatné dílo ustanoveny byly pokuty, jichž polovici dostávala vrchnost a druhou mistrové, kteří jich měli užít jen k obecnému dobrému. Pořádek ten svědčí, že cechy závislé byly tehdy na vrchnosti, že každý soukeník musil se přihlásiti do cechu a že ženatí knapi či tovaryši dostávali větší naturální mzdu. K cechu rychnovskému tehdy náleželi i soukeníci ze Solnice a z Kostelce nad Orlicí.

Prosinec 2019

pondělí	úterý	středa	čtvrtok	pátek	sobota	neděle	pondělí	úterý	středa	čtvrtok	pátek	sobota	neděle	
							1 Iva	2 Blanka	3 Svatoslav	4 Barbora	5 Jitka	6 Mikuláš	7 Ambrož Benjamín	8 Květoslava
9 Vratislav Vratislava	10 Julie	11 Dana	12 Simona	13 Lucie	14 Lýdie	15 Radana Radan	16 Albína	17 Daniel	18 Miloslav	19 Ester	20 Dagmar	21 Natálie	22 Šimon	
23 Vlasta	24 Štědrý den Adam a Eva	25 Boží hod	26 Štěpán	27 Žaneta	28 Bohumila	29 Judita	30 David	31 Silvester						

Když jsem přemýšlel, co namalovat do třetího kalendáře, měl jsem volbu současnosti anebo nostalgie, která se tak jako tak každého občas zmocní. Tak například dům č. p. 212 v Soukenické ulici. Původ tohoto domu sahá hluboko do minulosti až k renesanci a v důsledku demoličního rozhodnutí byl v sedmdesátých letech minulého století zbořen. Pamatuji si, že byl zelený a oprýskaný a vábil mě svou tajuplností. Rozhodl jsem se pro tento klenot a ještě k tomu zavzpomínat na Karelze Blatinského (1909 – 1989), který obohatil svými pracemi nejednu rychnovskou rodinu. Jednou jsem navštívil výstavu fotografií starých usedlostí v rychnovském muzeu. Jedna z vystavovaných fotografií mi hned padla do oka. Byla to chalupa Hrušovských, což jsem zjistil až později. Něco tak nádherného se zkrátka nedalo přehlédnout. Když jsem potom vypátral místo, kde dům stával a to podle zvláštně tvarovaného stromu, který stojí doted', byla to velká radost. Podobně to bylo s budovou hospody Na Burku. Stávala blízko mého bydliště a tak jsem namaloval pohled od našeho domu k Havlíčkově ulici. No, co dodat. Snad Vám moje obrazy zpříjemní pár chvilek Vašeho života v této uspěchané době. To, že teď držíte v rukou tento kalendář, není jen moje zásluha. Proto bych chtěl poděkovat především třem lidem – Miroslavu Kopeckému a firmě Uniprint, PhDr. Janu Tydlitátovi a Luboši Vítečkovi, neboť za jejich laskavé podpory tento třetí kalendář vznikl.

Josef Vašák

Rychnovská zastavení 2019 s Josefem Vašákem

a průvodci Tomášem Kouřilem a Antonínem Svobodou

Reprodukce obrazů Josefa Vašáka doprovází původní text vybraný z Dějin Rychnova nad Kněžnou od Tomáše Kouřila a Antonína Svobody vydaných Karlem Rathouským v Rychnově nad Kněžnou v roce 1924. Reprint GARN Brno 2011. Žádný z obou autorů tohoto díla se nedočkal jeho ukončení a vydání. Profesor PhDr. Tomáš Kouřil se narodil 22. prosince 1844 v Odřelicích na Moravě. Na rychnovském gymnáziu působil do roku 1906. Zemřel 24. října 1910. Antonín Svoboda, ředitel obecné a měšťanské dívčí školy v Rychnově nad Kněžnou se narodil 23. července 1861 v Novém Městě nad Metují. Dokončil rozpracované dílo dr. Kouřila, ale jeho konečného vydání se už nedožil. Zemřel 20. srpna 1924 v Rychnově nad Kněžnou. V roce 2019 tomu bude 95 let, co bylo toto úctyhodné dílo předloženo široké veřejnosti.

Jan Tydlitát

Kalendář s vybranými originálními texty z Dějin Rychnova nad Kněžnou T. Kouřila a A. Svobody připravil PhDr. Jan Tydlitát

Josef Vašák www.vasak.cz, <https://joseph-art.deviantart.com/>

Grafická příprava a tisk UNIPRINT Rychnov nad Kněžnou

Foto Luboš Víteček

Vydal UNIPRINT, s.r.o. © 2018